

Z teki pośmiertnej pisarza wyszły po wojnie dwie powieści: „Mrtvá řeka“ (Martwa rzeka) oraz „Živ buď, neumírej!“ (Żyj, nie umieraj!). Autor, który sam był zapalonym wędkarzem i sporo swego wolnego czasu poświęcał rzece, przedstawił w pierwszej powieści losy rzeki i losy ludzi z nią związanych i żytych na śmierć i życie. W żywej rzece, pełnych żwawych ryb, kocha się cała gromada młodych i starych „cichych wariatów“. Miłość ta jest miłością prawdziwą i serdeczną, bo kiedy rzeka umiera, zatruta jadem sączącym się z fabryki nawozów sztucznych, ci ludzie albo sami umierają razem z nią — jak się stało z Przyjacielem Starego Świata, starym Bartą, albo trwają przy niej, marząc o tym, że może po czasie stanie się cud i rzeka ożyje na nowo.

Ostatnia powieść „Živ buď, neumírej!“ , posiadająca wyraźne cechy powieści autobiograficznej, jest zdaniem czeskiej krytyki literackiej najlepszą pozycją w dorobku twórczym autora, pomimo że została napisana w niezmiernie krótkim czasie i niezmiernie ciężkich warunkach. Niespełna półtora miesiąca pisał ją wycieńczony Dvořáček na oddziale gruźliczym więzienia w Zwickau małym olweczkim mikroskopijnie drobnym pismem na luźnych kartkach toaletowego papieru, w tajemnicy przed dozorcami. W pierwszej części powieści zapoznajemy się z okresem dzieciństwa i fragmentami studenckiej młodości autora, druga część opowiada o jego doświadczeniach i ludziach-współwięźniach, z którymi zetknął się Dvořáček w czasie swej wtórnej gehenny więziennej. Jeden ze współwięźniów Dvořáčka tak pisze o nim w almanachu wydanym in memoriam, pt. „Cesta Karla Dvořáčka“ (Droga Karola Dvořáčka): „Był jednym z niewielu ludzi posiadających od Boga dar patrzenia w dusze innych ludzi. Potrafił odgadnąć wartość człowieka i znaleźć linię jego charakteru szybko i nieomylnie“. Świadectwo Dvořáčka zawarte w powieści posiada nie tylko wartość dokumentarną z niedawnych czasów panowania hitleryzmu, ale jest równocześnie donośnym głosem ostrzegawczym.

Dvořáček, jako autor, dużo powiedział społeczeństwu w swych dziełach. Powiedziałyby na pewno jeszcze więcej, gdyby okrutna śmierć nie przerwała jego młodego a tak płodnego życia.

Józef Oндрус

Z ŻYCIA POLITYCZNO-SPOŁECZNEGO

Exposé nowego rządu. W dniu 17 czerwca premier nowego rządu Republiki Czechosłowackiej, Antonin Zapotocký wygłosił przed Zgromadzeniem Narodowym dłuższe przemówienie, w którym omówił sytuację polityczną w kraju i przedstawił program nowego rządu. Stwierdził, iż dla ludu czechosłowackiego jasne było po maju 1945, że po wypędzeniu okupantów niemieckich, oraz ich pomocników czeskich i słowackich nastąpić musi uderzenie w podstawy sił reak-

cyjnych, w zyski i majątki wielkoka-pitalistyczne. Lud musiał uzyskać nie tylko na papierze, ale i w rzeczywistości prawo do pracy dla siebie i prawo rozstrzygnięcia o swoich losach. To przeświadczenie było początkiem wielkich rewolucyjnych reform, jak je określił premier Zapotocký.

Rozgrywki polityczne w pierwszych latach oswobodzonej Republiki nie przebiegały — zdaniem premiera — w łonie mas ludowych Frontu Narodowego. Naruszcicielami pokojowego

rozwoju, wywrotowcami i sabotażystami byli przedstawiciele niektórych stronnictw politycznych, którzy zdradzili program koszycki i odstawiali coraz bardziej swoje cele reakcyjne. Chcieli przy tym uczynić z Frontu Narodowego, zamiast organu wykonawczego związku robotników, rolników, rzemieślników i inteligencji, kolicję rządową starego typu przedmonachijskiego. Groziło niebezpieczeństwo, że program Frontu Narodowego dozna losu programów rządów przedmonachijskich, które wiele obiecywały i nic nie dotrzywały. Na tym tle rozegrał się kryzys rządowy w lutym r. b., w którym ostateczne rozstrzygnięcie przyszło ze strony ludu.

Nowy rząd Gottwalda dał republice nową konstytucję, umożliwiającą drogę naprzód, do socjalizmu, gwarantując jednocześnie własność prywatną ziemi do 50 ha i własność prywatną przedsiębiorstw do 50 pracowników. Dzięki wydarzeniom lutym roku bieżącego Czechosłowacja stała się pewnym i godnym zaufania członkiem obozu demokratycznego. Ubiegłe 3 lata premier określił jako lata walki o stworzenie podstaw dla spokojnego i biegnącego bez przeszkód rozwoju ku socjalizmowi.

Oznaką nowej ery w życiu politycznym Czechosłowacji była już — zdaniem premiera Zapotockiego — jednolita lista wyborcza Frontu Narodowego, która była skutkiem bankructwa polityki stronnictw starego Frontu Narodowego stanowiących narzędzie reakcji. Odrodzony Front Narodowy jest związkiem ludu pracującego miast i wsi, jednoczącym nie tylko stronnictwa polityczne, ale i wszystkie ludowe organizacje masowe. Jednolita lista wyborcza jako formalny wyraz głębokich zmian w życiu politycznym Czechosłowacji dała nowemu rządowi i nowemu Zgromadzeniu Narodowemu zupełnie nowy charakter. Front Narodowy, którego główną podporą jest stronnictwo komunisty-

czne, likwiduje ciasną politykę partyjną i system demagogicznej licytacji. Premier dał wyraz nadziei, że nie będzie odtąd dawnych sporów między rządem i parlamentem, które były wywoływane sztucznie z obu stron przez przedstawicieli reakcji.

W dalszym ciągu premier przedstawił obszernie główne elementy pracy nad wypełnieniem planu dwuletniego, oraz podstawowe zasady planu pięcioletniego, który ma po nim nastąpić. Omawiając następnie zagadnienie konstytucji i ludowo-demokratycznego porządku prawnego, premier podkreślił, że porządek prawny w państwie ludowo-demokratycznym postawiony być musi na zupełnie nowej płaszczyźnie, co stwarza wielkie zadania dla prawników. Przewidziane jest usunięcie wszelkich pozostałości systemu kapitalistycznego w porządku prawnym państwa, przebudowa prawa cywilnego i karnego, które dotychczas służyło społeczno-gospodarczemu systemowi kapitalistycznemu i ochronie przywilejów klas posiadających. Prawo karne ma odtąd chronić interesy pracujących, wyniki i owoce ich pracy. Przewidziana jest także demokratyzacja sądownictwa, w którym sędziowie ludowi będą równouprawnieni z sędziami zawodowymi. Ochrona prawna udostępniona będzie każdemu obywatelowi.

W zakończeniu premier omówił zagadnienia bezpieczeństwa, obrony państwa i polityki zagranicznej.

Amnestia. Rozporządzeniem z dnia 19 czerwca prezydent republiki ogłosił rozległą amnestię, dotyczącą przestępstw politycznych i kryminalnych. Korzystając przy tym ze swoich uprawnień, jako najwyższego zwierzchnika sił zbrojnych republiki, prezydent rozciągnął amnestię także na dziedzinę sądownictwa wojskowego; przewidziana jest również amnestia w dziedzinie sądownictwa karno-administracyjnego.

Amnestia przewiduje darowanie kar pieniężnych, głównych czy dodatkowych, oraz kar pozbawienia wolności do 1 roku włącznie, za czyny popełnione przed dniem ogłoszenia amnestii. Amnestia powoduje również umorzenie postępowania karnego za takie czyny, o ile kara przewidziana prawem nie przekracza wymienionych wyżej granic. Amnestia nie dotyczy przestępstw karalnych wedle ustawy o ochronie republiki, wedle ustawy o sądownictwie ludowym i dekretu retribucyjnego (tzn. procesów przestępców wojennych) oraz przestępstw z zakresu nielegalnego handlu i tym podobnych.

Osoba skazana lub sądzona za czyn karalny wedle ustawy o ochronie republiki, złożyć może podanie o zastosowanie amnestii, które minister sprawiedliwości przedstawi prezydentowi do rozstrzygnięcia, o ile uzna, że chodzi o czyn popełniony na skutek nierozwagi czy młodości winnego, pod naciskiem współsprawców itp. Ten sam przepis stosuje się do winnych wedle ustawy o przestępstwach wojennych.

Przepisy amnestii dotyczą również osób, które uciekły z terytorium republiki, o ile powróciły do kraju lub powrócą w przeciągu 3 miesięcy od ogłoszenia amnestii. Nie dotyczą te przepisy osób narodowości niemieckiej.

Z kar pozbawienia wolności dłuższych, niż 1 rok, darowuje się 1 rok na mocy amnestii.

Minister sprawiedliwości Čepička oświadczył w komentarzu radiowym, że jest to najrozleglejsza amnestia, jaka kiedykolwiek ogłoszona została w Czechosłowacji. Daje ona do zrozumienia wszystkim, że ustrój ludowo-demokratyczny nie będzie ścigał nikogo, kto sam nie da do tego powodu przez swoje życie i postępowanie. Prezydent Gottwald spełnił życzenie wszystkich warstw ludności, idące w

tym kierunku, aby w Czechosłowacji zapanowało pokojowe współzycie, spokój i zaufanie ogólne. To także jest bezpośrednim skutkiem wypadków lutowych, które minister określił jako zwycięstwo ludu.

Ponadto amnestia stanowi zaprzeczenie twierdzeniom, rozpowszechnianym przez resztki sił reakcyjnych, jakoby w Czechosłowacji zapanować miało prześladowanie i terror; straszaka tego używała reakcja zagraniczna przed wyborami. Przede wszystkim dana będzie możliwość spokojnego życia i pracy tym wszystkim, którzy chcą naprawdę żyć uczciwie i gospodarować jedynie wynikami własnej uczciwej pracy.

Czechosłowacja, wedle ministra Čepički, już przed amnestią należała do państw o najmniejszej liczbie uwięzionych osób. Po amnestii wysunęła się na pierwsze miejsce.

Twierdzenie to minister poparł podaniem cyfr. W więzieniach czechosłowackich w chwili ogłoszenia amnestii znajdowało się 10% liczby osób więzionych w okresie przedmachijskim. Chodzi o 18 tysięcy ludzi. 3.500 osób odsiaduje kary za przestępstwa kryminalne, przy czym chodzi w większości o przestępstwa z lat 1938/39—1945; 12 tysięcy osób skazały sądy ludowe za przestępstwa wojenne, reszta znajduje się w areszcie śledczym. Karę wyższą niż 1 rok odsiaduje w Czechach 10.708 osób, na Morawach i Śląsku 4.421 osób, w Słowacji 602 osoby.

Ministerstwo opieki społecznej (min. E. Erban) wydać ma instrukcje dla urzędów ochrony pracy, jak skierować należy do pracy ludzi zwolnionych z więzień. Cały naród uświadomić ma sobie, że wracają ludzie, którym odpuszczono winę. Muszą oni uświadomić sobie, że zaczyna się dla nich nowe życie, życie w republice ludowo-demokratycznej, którego głównym sensem jest karność i praca. Zwolnieni

powinni zrozumieć, że możliwość włączenia się w normalne życie narodu dana im została dzięki ludowo-demokratycznemu łaadowi w Czechosłowacji, dzięki dojrzałości i zjednoczonemu ludowi czechosłowackiemu i dzięki wielkoduszności prezydenta Gottwalda.

Nowa Słowacka Rada Narodowa zebrała się w Bratysławie w końcu lipca, wybierając swoje prezydium, którego przewodniczącym został ponownie K. Šmidke. W przemówieniu inauguracyjnym przewodniczący SRN podkreślił zasługi słowackiego stronnictwa komunistycznego, które na czele sił postępowych pokrzyżowało w lutym plany reakcji.

Premier Zapotocký w przemówieniu podkreślił, że przewrót lutowy oznacza dla Słowacji o wiele więcej niż dla Czech, albowiem dopiero wypadki lutowe umożliwiły w Słowacji przeprowadzenie parcelacji i przydziału ziemi drobnym i średnim rolnikom. Znaczną część swego przemówienia premier poświęcił uregulowaniu stosunków czechosłowacko-węgierskich.

Zjednoczenie stronnictwa socjaldemokratycznego ze stronnictwem komunistycznym: 27 czerwca 1948 r. zeszło się w sali praskiej Lucerny z górą 3200 funkcjonariuszów i pracowników Socjaldemokratycznego Stronnictwa Czechosłowackiego i Komunistycznego Stronnictwa Czechosłowackiego, aby ogłosić manifest o zjednoczeniu obu stronnictw w jednym wielkim Komunistycznym Stronnictwie Czechosłowackim. Głównymi mówcami uroczystego zgromadzenia byli: premier Zapotocký, dotychczasowy przewodniczący Socjaldemokracji czeskiej i wicepremier Fierlinger oraz generalny sekretarz stronnictwa komunistycznego Slanský. Prezydent Gottwald nadesłał na zgromadzenie odrębny list, na który odpowiadano

telegramem. Prezydent określił zjednoczenie obu partii jako najradośniejsze i najświetniejsze wydarzenie w dziejach całego czechosłowackiego ruchu robotniczego i stwierdził, że zjednoczonemu Komunistycznemu Stronnictwu Czechosłowackiemu przypada w pierwszym rządzie odpowiedzialność za losy ludu, narodu i państwa.

Uroczyste posiedzenie w wielkiej sali, ozdobionej transparentami i portretami prezydenta Gottwalda, Marxa, Engelsa, Lenina i Stalina, rozpoczęło odśpiewaniem hymnu państwowego i „Czerwonego Sztandaru“. Za stołem prezydiatnym zasiadli członkowie wspólnego zarządu centralnego KSČ, liczni goście (wśród nich weterani ruchu robotniczego czechosłowackiego), przedstawiciele innych partii politycznych, związków zawodowych, Związku Rolników Czechosłowackich, Związku Młodzieży Czeskiej, Centralnej Rady Spółdzielczej, Związku Bojowników o Wolność, prezydent miasta Pragi i inni.

W krótkim przemówieniu wstępnym premier Zapotocký oznajmił, że jedynym punktem programu jest zjednoczenie KSČ i socjaldemokracji, które uzyskuje ważność z dniem 1 lipca 1948 r. W dalszym ciągu odczytano list prezydenta Gottwalda oraz wysłuchano przemówień przedstawiciela komunistów słowackich, przedstawiciela partii socjalistycznej (dawnego stronnictwa socjalistów narodowych) min. dr. inż. Šlechtý, przedstawiciela chrześcijańskiej demokracji min. Petra, który imieniem swego stronnictwa wyraził radość z utworzenia jednolitego potężnego Komunistycznego Stronnictwa Czechosłowackiego, oraz szeregu innych przedstawicieli. Na zjazd nadesłano siedemset telegramów i listów.

W manifestie, ogłoszonym na uroczystym zgromadzeniu, podkreśla się, że tak potężnego stronnictwa, jakim będzie odtąd zjednoczone Komunisty-

czne Stronnictwo Czechosłowackie nie było w dziejach republiki. Stronnictwo to czerpie swą siłę nie tylko z liczby członków, ale i z idei, która stała się siłą naczelną we wszystkim, co się dzieje w kraju. Idea socjalizmu przestała być marzeniem i staje się rzeczywistością. Droga, którą iść będzie stronnictwo, nie będzie pozbawiona przeszkód i trudności, głównie ze względu na ludzką nieświadomość i złość, pozostałe po starym świecie kapitalistycznym. W oparciu o lud stronnictwo pokona jednak wszelkie przeszkody, do czego w każdym razie potrzebna jest partia jednolita w myśleniu i działaniu, oparta na karności płynącej z głębokiego zrozumienia związku między zadaniami dnia powszedniego i wielkim posłannictwem partii. Manifest kończy się okrzykiem na cześć zwycięskiej idei socjalizmu, na cześć jedności klasy robotniczej i całego ludu pracującego, wielkiego Komunistycznego Stronnictwa Czechosłowackiego i jego przewodniczącego, prezydenta republiki Klemensa Gottwalda oraz na cześć Republiki Czechosłowackiej.

Przewodniczącym socjaldemokracji był do dnia zjednoczenia ponownie Zd. Fierlinger — od marca rb., kiedy jego kandydaturę na to stanowisko wysunął ustępujący dobrowolnie Bogumił Laušman. Laušman, podówczas jeszcze wicepremier rządu czechosłowackiego, podkreślił, że ustąpienie jego ma być symbolicznym naprawieniem wielkiego błędu, jakim był w dziejach stronnictwa socjaldemokratycznego zjazd brneński, oddający praktykę władzę w partii.

Proklamacja o przyszłym zjednoczeniu socjaldemokracji z Komunistycznym Stronnictwem Czechosłowackim wydana została jeszcze w połowie kwietnia rb. Wtedy też ustanowione zostały lokalne komitety zjednoczeniowe.

Wizyta prezydenta Gottwalda w Słowacji. W pierwszej połowie lipca prezydent Gottwald udał się z pierwszą oficjalną wizytą do Słowacji. Towarzyszyli mu przewodniczący Zgromadzenia Narodowego dr John, premier Zapotocký, wicepremierzy Široký i Ševčík, ministrowie Clementis, Nosek i Nejedlý, prezydent Pragi Vacek i kilku innych wyższych funkcjonariuszy państwowych. Prezydent był witany entuzjastycznie przez przedstawicieli robotników, organizacji społecznych i społeczeństwa w Brnie i Bratysławie i wziął udział w uroczystościach Dnia Słowiańskiego na Dévinie nad Dunajem. Przy sposobności wizyty w Bratysławie prezydentowi wręczono dyplom honorowego obywatela miasta Bratysławy.

Manifestacja polsko-czechosłowacka. W kilka dni później odbyła się manifestacja przyjaźni polsko-czechosłowackiej na historycznym Radgoszczu koło Frenštatu. Ze strony polskiej wzięli udział w manifestacji: ministrowie Rabanowski, Dąb-Kocioł, Świątkowski, Sokołowski i ambasador Olszewski, ze strony czechosłowackiej ministrowie: Nejedlý, Neuman, Jan-kojcova, wiceprzewodnicząca Zgromadzenia Narodowego Hodinova-Spurna, oraz tysiączne tłumy uczestników.

Projekty reformy administracji. Do najważniejszych zadań rządu zalicza się obecnie w Czechosłowacji usunięcie pierwiastka biurokratycznego z działalności niektórych urzędów. Nad tą sprawą obradowała w pierwszych dniach sierpnia konferencja związku zawodowego pracowników administracji wewnętrznej i zagranicznej w Pradze. Dyrektor generalny ministerstwa poczt i przewodniczący podkomisji dla reformy administracji przy ÚRO (centralnej radzie czechosł. zw. zawodowych) inż. Leippert, przytoczył szereg wypadków biurokratyzmu i za-

powiedział zniesienie anonimowości pracy urzędniczej i systemu odpowiedzialności zbiorowej. Przewidziane jest, wedle referenta, rozległe ekonomiczne szkolenie urzędników, które rozpoczęte zostanie na jesieni i stanie się szkołą socjalizmu dla całego aparatu państwowego. W zakończeniu inż. Leippert podkreślił, że nie może być dobrym urzędnikiem państwowym ten, kto jest nieprzyjacielem demokracji ludowej i nie jest socjalistą. Nowa administracja czechosłowacka musi być dojrzała politycznie, odpowiedzialna, czynna i bliska ludowi.

Szkoła polityczna KSC. 2 sierpnia otwarta została w Domu Ludowym w Pradze jednoroczna centralna szkoła polityczna Komunistycznego Stronnictwa Czechosłowackiego. W liście, nadesłanym na otwarcie szkoły, prezydent Gottwald, przewodniczący KSC, podkreślił, że jedynie nauka Marksa, Engelsa, Lenina i Stalina może być godnym zaufania kompasem na drodze do socjalizmu. Podkreśla się, że otwarcie szkoły oznacza początek szerokiej ofensywy stronnictwa na polu ideologicznym.

Nominacja nowych oficerów. 1 sierpnia minister obrony narodowej gen. Svoboda dokonał uroczystego aktu promocji nowych podporuczników armii czechosłowackiej w siedzibie akademii wojskowej w Hranicach. Była to dwudziesta pierwsza z kolei promocja oficerów czechosłowackich od roku 1923 — z przerwą przypadającą na lata okupacji. Sztandar akademii wojskowej odznaczony został przy tej sposobności czechosłowackim krzyżem wojennym, orderem słowackiego powstania narodowego i sokolskim medalem pamiątkowym. Przewodniczący słowackiej Rady Narodowej przypomniawszy absolwentom akademii, że powinni stale uczyć się od armii sowieckiej, aby ludowa demokracja stała się

wspólnym dobrem armii i wszystkich obywateli.

Układy międzynarodowe. Jeszcze w kwietniu podpisany został układ o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej między Republiką Czechosłowacką a Ludową Republiką Bułgarską. W dniu 21 lipca podpisany został w Bukareszcie podobny układ między CSR a Ludową Republiką Rumuńską. Układ przewiduje współdziałanie obu państw przeciw wszelkiej groźbie czy napaści ze strony Niemiec lub innego państwa, sprzymierzonego z Niemcami bądź bezpośrednio, bądź w jakikolwiek inny sposób. Wysokie układowe strony podkreślają swą wolę czynnego udziału we wszelkich akcjach międzynarodowych, zmierzających do utwierdzenia pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.

W razie, gdyby jedna ze stron układu znalazła się w stanie konfliktu zbrojnego z Niemcami, starającymi się odnowić swoją politykę agresji, lub z innymi państwami, sprzymierzonymi z Niemcami w ich polityce agresji bądź bezpośrednio, bądź w inny sposób, druga układająca się strona udzieli jej wszelkimi środkami pomocy. Strony układające się będą się porozumiewały we wszystkich ważnych zagadnieniach międzynarodowych i nie zawrą żadnego przymierza, ani też nie wezmą udziału w żadnej akcji, skierowanej przeciwko drugiemu partnerowi układu. Dążyć będą wszelkimi środkami do rozwoju jak najściślejszej współpracy gospodarczej i kulturalnej. Układ ma być wykonywany zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych.

Układ podpisali ze strony czechosłowackiej: premier Zapotocký i minister spraw zagranicznych Clementis, ze strony rumuńskiej: premier Groza i minister spr. zagr. Anna Pauker.

W szeregu oświadczeń czechosłowackich czynników miarodajnych podkreśla się, że poważną lukę w sy-

stemie układów międzynarodowych i przymierzy Czechosłowacji stanowi do-tychczasowy brak analogicznego układu z Republiką Węgierską. M. in. jak wspominaliśmy wyżej, mówił o tym premier Zapotocký przy sposobności pobytu w Bratysławie.

28 lipca złożył listy uwierzytelniające prezydentowi Republiki Czechosłowackiej poseł państwa Izraela, Ehud Ueberall. Na dziedzińcu Hradu prażskiego po raz pierwszy przy tej sposobności odegrano hymn państwowy Izraela i wciągnięto na maszt flagę izraelską.

Rocznica Grunwaldu wspominana była w całej prasie czechosłowackiej, przy czym niektóre pisma poświęciły jej obszernie artykuły. Podkreślano w nich w pierwszym rzędzie, że Grunwald był zwycięstwem wspólnym zjednoczonych sił słowiańskich, i że brali w tej bitwie udział także i Czesi, wśród nich zaś niektórzy sławni wojownicy czescy, jak Jan Žižka z Trocnova. Prasa przeprowadza analogie historyczne, wskazując na wagę porozumienia polsko-czeskiego w obronnej walce przeciw germańskiemu naporowi.

Delegacja przedstawicieli strefy sowieckiej Niemiec bawiła w końcu czerwca w Pradze. Na czele delegacji stał przewodniczący Socjalistycznej Partii Jedności Niemiec, Wilhelm Pieck. Wizyta miała na celu po-

rozumienie w sprawach wymiany towarowej. Skutkiem tej wizyty było zawarcie układu handlowego między strefą sowiecką Niemiec a Czechosłowacją.

Nowa ustawa o służbie zdrowia przyjęta została przez Zgromadzenie Narodowe w drugiej połowie lipca. Na mocy ustawy państwo przejmuje wszelkie zakłady lecznicze: szpitale, lecznice, sanatoria itp. na własność i w zarząd. Ustawa rozróżnia wśród upaństwowionych zakładów instytucje podstawowe, tj. szpitale, pozostające pod wyłącznym zarządem państwowym, oraz zakłady specjalne, spośród których część należeć będzie do aparatu ubezpieczenia narodowego. Wszystkie zakłady lecznicze podlegać będą jednolitemu planowi zdrowotnemu.

Według dzisiejszych przewidywań przebudowanie i przeorganizowanie całego aparatu zdrowotnego będzie wymagało okresu 15—25-letniego.

XI Zlot sokolski w Pradze należał do najgłośniejszych wydarzeń ubiegłego okresu w Czechosłowacji. Zgromadził nieprzeliczone tłumy widzów z całej Czechosłowacji i zagranicy i wykazał doskonałą sprawność fizyczną Sokołów czechosłowackich. W zlocie brały udział delegacje zagraniczne, m. in. liczna grupa gimnastyków polskich oraz sowieckich.

Andrzej Józef Kamiński